

Отд. XVII
2258

XVII отдѣлъ
2258

М. П.

ОДЕСКА ТЬМА

—=| i |=—
„ПРОСВІТА“

Вірши „Проклятого Українця“

Як хоче хто тебе убить—
Не можеш ти того любити...

Ждав я правди не диждався
І за сміх—дубину взявся...

отдѣлъ, XVII
2258

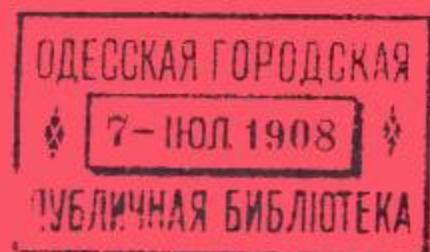
ЦІНА 10 КОП.

ПРОДАЕТЬСЯ СКРІЗЬ

ОДЕССА.

Типографія и Литографія М. Прищепова, Коблевская, 36.

1908.

Одеська тьма і «Просвіта».

Як хоче хто тебе убить—
Не можеш ти того любити...

Ждав я правди не діждався
І за «сміх-дубину» взявся...

Автор

695219
Двісті літ Україна спала
В кайданах, в неволі,
Вона плакала, ридала—
Ждала кращій долі...
Двісті літ на Україні
Всі шукали **світа**
І бажали, що настануть
Для всіх кращі літа...
І прийшов час—проснулася
Рідна Україна:—
Всі вдихнули на свободі—
Старий і дитина...
Заспівали хлопці пісні,
Як той Соловейко...
У дівчини-українки
Технуло серденько...
По всій славній Україні,
Як річка весною,
Полилася річ свята
З сміхом і журбою..
Старі люде, що мовчали—
Пісні заспівали..
На кладовищі из гроба
Мертвеці вставали,—
Піднялися, щоб хоть ще раз
Взглянуть на Україну
І побачить свою рідну
Милую руїну..
Народ вийшов із неволі..
Зоря занялася..
Дух воскрес в народі вільний..
Сила піднялася..
Ті, що цілий вік ходили
На костіях мови—
Перед смертю стали вчитися
Рідної розмови..

І як раз в таку годину,
Як серце сміялось,—

Що народ побачить світа—
Зараз появилось
Скріз богацько людей темних—
Хижаків - пройди-світ,—
Котрі стали на дорозі
І закрили просвіт..
Вони стали працювати
Для **своєї слави**..
І в святе ім'я України
Роботи забави—
Для тих всіх буржуїв темних,
Що народа гноблять,
Тих «панів», що вік ніколи
Ні чого нероблять,
А живуть собі безпечно
На спині народа..
А хибаж **такая** треба
Народу «**свобода**»?..
І як я оце побачив
Яке вийшло «діло»—
Душа моя заплакала,
А серце замліло..
Треба світа людям бідним,
Треба хліба дати,
А буржуї до «**Просвіти**»
Ходять танцювати..
Треба вчить народ культури,
Піднять **его славу**,—
А буржуї видумують
Собі сміх, забаву..
.

Гей Одеськая «Просвіта»!
Чи дійдеш коли до світа?
А чи буде в тобі лад?..
Як же я був тому рад..
Яб хотів же, щоб і **правда**
Мала там права, як танці,
Щоб користна хитра кривда

Там не була в день і в раві...
 Яб хотів бє там побачить
 Хоть кого небудь з народа...
 Та дарма—того нехоче
 Голова... Він не зможе
 Роспродать всі бутерброди...
 Поможі йому, о Боже,
 Щоб не мав тої невгоди...
 Голова той незвичайно
 Дуже «бідний чоловічек»!
 Він хотів бє стригти гарно
 Всіх «освічених овечек»...
 Він хотів бє мати дачу
 Не одну, не п'ять, а десять,
 Та біда—така певдача—
 Українці его просять—
 Кажуть: «годі батьку, буде,
 Як помрем то все загине,
 А «Просвіта» не забуде
 Твою працю і спомяне,
 Як кормив ти ковбасою,
 Поїв чаєм і водою
 Членів світлої «Просвіти»—
 Що збирались там гурьбою...
 Пили, їли і співали,
 Говорили, танцювали,
 Вибивали «гопака»—
 Задавали «тронака»—
 Як у пеклі гомоніли...
 У всіх лиця червоніли...
 Голова стояв і слухав
 (Бо й голова має вуха!)
 І був дуже, дуже рад,
 Що з «Просвіти» зробив ад!...
 Ой, простить, я помилився—
 Ну, візьміть мене за чуб—
 Голова зробив з «Просвіти»
 Настоящий «шустер-клуб»...
 І в тім «світлім» шустер-клубі
 Хлопці шунають дівчат...
 Що ж—така задача клюба
 Що-б учити тому хлопчат...
 Голова той «любить дуже»
 Рідну Україну—
 Так як «мачуха сердешна»
 Бідну сиротину...
 І в таку тяжку годину
 Як Вкраїна плаче—

Голова на все чихає,
 А «Просвіта» - скаче!...
 Я думаю, що і в пеклі
 Вже не так гарцюють,
 Як в «Просвіті» по субботам
«По моді танцюють»...
 Голова той не дурак—
 Мовкач і політичний...
 І в «Просвіті» доказав
 Свій погляд практичний...
 «Нава» він цілує в губи,
 Обнимав привітає,
 А бідного українця—
 На двір вигоняє...
 Перед «паном» гне горненько
 Свою рабську вию
 І на гроші від буфета
 Має він надію...
 Знає він, що гроші в світі—
 Є велика сила...
 І ему за те «Просвіта»
 Дуже стала мила.

ГОЛОВА:

«Нехай собі тут танцюють
 І співають і гарцюють,
 А я знаю свій буфет—
 Бутер-броді й фунт кафет...
 Дві сосиски, стакан чаю
 І барани собі я маю...
 А що «правда»? Якій «світ»?
Яка користь мені з того?
 Я практичний чоловік—
 Політичний, як і Того...
 Скріз копійку я знайду,
 (А копійка, та копійка
 Воно, бачете, вже дві)
 От така «Просвіта» треба
 Мені «світлій голові»...
 Ось що значиться буфет
 Бутерброді й фунт кафет!
 Що про мене скажуть люди—
 То мені байдуже:
 Голова в «Просвіті» сила—
 Все зробити може...
 Чи хіба я сам не знаю
 Кого поважають,
 Кого люблять, кому *вірять*,
 Кого почитають?

Вірять тім, хто ловко бреше,
 Хто краде й ховає...
 Люблять тіх, хто таким «ділом»
 Гроші «заробляє»...
 Люблять тіх, хто нос по вітру
 Легко направляє, —
 Бреше так, як правду каже —
 І всім потрафляє!...
 Знаю я на що зробили
 Мене головою:
 Щоб я «Виділ» і «Просвіту»
 Кормив ковбасою...
 Ось і вийшло, що в буфети
 Сидить моя ненька...
 Дочка теж живе в «Просвіті» —
 Працює гарненько...
 Сестра, мати — за буфетом,
 Дочка — распорядчик...
 Я — «голова» і «діятель»
 В «Просвіті» — «подрядчик»...
 Жинку свою я неставляю
 У дверях «Просвіті»...
 А щоб вийшло так умненько —
 Треба ж все те вміти...
 Як же батько був у мене
 І захтів служити,
 Як зробив его сторожем
 У дверях «Просвіті»...
 Всі ми дружно працювали
 В Одескій «Просвіті»,
 Дружно б гроші заробляли...
 Так діється в світі!...
 Як же я хотів правдиво
 Робить для «Просвіті»,
 То б мен всі засміяли, —
 Затюкалиб діти...
 На що-ж, бачете, я маю
 Голову на шиї?...
 Вона ж, кажу, *своє діло*
 Добре розуміє...
 А щоб люде почували
 В мені «филантропа»
 І щоб добре поважали
 (Не звали холопом)
 На те є мій друг Чулуха,
 Котрий ловко збреше, —
 Він за мене заступитця, —
 Таку «правду» вчеше, —

Що слухачи порозвісять
 Вухи, як ослята
 І всі мене привітають
 Як рідного брата...
 Той Чулуха добре знає
 Де зімують раки...
 Так розвісьте свої вухи —
 Всі ви небораки...
 Ви слухайте его щиро,
 Бо він «правду» каже
 І ту «правду», як юриста —
 Він брехнею маже...
 На то ж він юрист «Просвітній», —
 Він був прокурором
 І за «правду» він отверто
 Йшов з черним прапором...
 Той Чулуха, мій приятель —
 Мене обіляє
 І брехнею він громаду
 Ловко врозумляє...
 Він стає на дибки хитро,
 Корчить він «пророка»
 І всім каже, щоб дивились —
 З «антропологічного боку» —
 На всі душі, на всі мисли,
 Як буцім то й діло...
 Та пехай собі він бреше,
 Як те ему мило...
 А хіба ж нам то не звістно,
 Що толпа стрекоче —
 Вона зробить, як Чулуха
 З «головою» схоче...
 Я, Чулуха, Сик-чик-ревич —
 В «Просвіті» ми — сила!
 І скрізь ловко ми пролізим —
 Пролізим без мила...
 А там якійсь пан Радецькій
 Хочє «правди, діла!» —
 Він давно вже божевільний
 І не знає «Виділа», —
 Він не знає, що «Виділ» гарно
 В політику грає,
 А голова у громаді
 Гроші заробляє...
 Він не знає, що в «Просвіті»
 Треба танцювати...
 Ось для чого за буфетом
 Сидить моя мати...

Той Радецькій божевільний, —
 Геть его з «Просвіти»! —
 Він мішає мені дуже
 Гешефти робити...
 Той проклятий пан Радецькій
 Хотів «правди»... «діла»...
 Та забув, що я й Чулуха —
 Мы — сила «Виділа»!
 Ось дивиться, мої діти,
 Як діється в світі:
 Его вигнали з «Просвіти» —
 Ми — стоїм в «Просвіті»!
 Так і ви живіть брехнею,
 Гроші собі дбайте —
 І ні кого за неправду
 В світі не займайте...
 Так живуть практичні люде —
 І їх поважають,
 А таких, що хочуть правди —
 Скрізь їх вигоняють...
 Той Радецькій божевільний
 Мене критикує,
 А що я давно вже сила —
 Він того не чує...
 Як приїхав я в Одесу —
 Став «гомеопатом»,
 Зробив «братство Ганемана»
 І став для всіх «братом»...
 Але й бачете, те діло
Не дало доходу...
 Я подумав, повернувся...
 Й став служити «народу»: —
 Зараз, бачте, добродії,
 Стала така «мода», —
 Хоть я дуже ненавидю
 Темного народа, —
 Але й треба заробляти
 Грошей, мати славу
 І я взявся за «Просвіту», —
 За цю тяжку справу...
 Я покинув «Ганемана»
 І тупнув ногою,
 Зібрав «панів-українців» —
 І... став «головою»...
 А як прийде який бідний —
 Хто небудь з народа,
 Я кажу ему отверто:
 Тепер **друга мода**,

Тепер з хлопом тільки дурні
 Довго розмовляють,
 А умніі українці —
 В шию вигоняють...
 І я зараз дверми кріпко
 Хлопну перед носом
 І кинчаю — раз, два, три
 З «народним вопросом»...
 Нехай знають, що голова
 Щирий з багачами
 І цілується гарненько
 З рідними «панями»...
 Бо «пани» дають нам гроші,
 Роблять нам «рекламу»
 І содержують в буфеті
 Мою рідну маму...
 «Ось що значиця буфет —
 Бутерброди й фунт канфет!»...
 Той проклятий пан Радецькій
 Мабудь сам він хоче
 Взять буфета у «Просвіті» —
 Потому й стрекоче...
 Ему заздристно дивиться
 Як я там торгую,
 А я з тим буфетом зроблю
 «Просвіту» другу, —
 Зроблю так, що срібро, злато
 Потече рікою
 І я буду грести гроші
 Правою рукою,
 А лівою буду править
 Виділом «Просвіти»...
 От так треба жити на світі
 Мої мили діти!..
 Той проклятий пан Радецькій
 (Бо дай ему здохнуть,
 Бо дай ему подавиться,
 Онімить, оглохнуть!)
 Він до мене причинився,
 Мене з'їсти хоче,
 Щоб покинув я «Просвіту» —
 Він об тім хлопоче...
 Хоче, щоб **не танцювали**
А вчилися в «Просвіті»...
 А чи ж можна жити правдою, —
 Як в раю — на світі?
 Я того не зрозумію,
 Як можна змінити

Танці, пісні—на науку?...
 Кажить мої діти?...
 Чи хіба ж наука прийде
 Істи до буфета,
 Пити чаю з бутер-бродом
 І смоктать канфети?
 Як же я мав дуже право,
 Як має «Просвіта»—
 Як послав би Радецького
 В Сибір, на край світа!...
 Причипився, бісів сину,
 Щоб я із «Просвіти»
 Вийшов і буфет покинув...
 Що ж мені робити?
 Ні, не буде, так як хоче
 Радецькій добродій,
 В тім буфеті гешевт робить
Голова — не злодій!...
 Дві сосиськи стакан чаю
 І бариш собі я маю...
 Ось що значиця буфет
 Бутер-броди й фунт канфет»!...

 Ось як думав «голова»
 За буфетом у «Просвіті»...
 Чудні робляться діла
 Боже мій на білім світі!...
 Там же стояв чоловік—
 Сторож «світлої» «Просвіти»,
 А на кухні его рідни
 Голосили діти..
 Вони з голоду кричали—
 Бо хліба не мали,
 А того, що батько плаче—
 Вони і не знали...
 Бідний, блідний і худий
 Стояв сторож і дивився,
 Як голова всіх поїв..
 Жінку й дітей... не вдавився!...

 В тім буфеті заробляла
 Гроши старожиха,
 А голова її скинув—
 Зробив він їй лихо...
 Старожиха в цім буфеті
 Раньше торгувала
 І де кильке корбоваців
 В тиждень заробляла...

Заробляла трохи грошей—
 Дітей годувала...
 І Просвіту і всіх членів
 Сердцем прославляла:
 «Ось які добрі люди,
 Вони серце мають,
 Вони дбають для народу,—
 Горе розуміють»...
 І слезами обливала
 В кухні маліх діток
 І до серця пригортала
 Своїх малоліток...
 «Дай же Боже счастья людям» —
 Так вона казала
 І за свою тяжку працю
 Копіечки брала...
 Як почув то пан голова,
 Що вона радіє,
 Що на бариш із буфета
 Має вже надію, —
 Він сказав собі: «Нехочу»
 Щоб *ты* заробляла,
 Я нехочу, щоб в буфеті
 Бариш собі мала»...
 І сказав він «Виділовім»:
 «Слухайте панове,
 Я до вас, як демократів,
 Маю діло нове:
 Дайте мені бідненькому,
 Буфет від «Просвіти»,
 Е у мене рідна пенька
 І рідні діти —
 Вони будуть за буфетом
 Стоять з ковбасою,
 А я буду для «Просвіта» —
 Щирим головою...
 Моя мати не така,
 Як та сторожиха:—
 Вона бідна і «Просвіті»
 Зробить тяжке лихо,—
 Мати ж добре розуміє,
 Як заварить чаю...
 А я собі хочь копійку
 З буфета придбаю»...
 Видил той демократичний
 Заткнув пальця в поса
 І не міг ні як рішити
 «Важного вопроса»:—

Як зробити, щоб із буфета
Вигнать сторожиху
І щоб світлую «Просвіту»
Не дати на потіху...
«Виділу» сидить и думає,
Нос собі довбає
І тихенько сам з собою
Хитро розмовляє:
«Воно, бачете, то правда,
«Що статут «Просвіти»
«Має бідних на предметі..
«У сторожа... діти..
«Він уже буфет содержав,
«Має на то право..
«Але й ми всі з головою
«Робим всю розправу»..
І сиділи «виділові»
Нос собі довбали
І «вопроса» за буфета
Ні як не рішали..
Всі сиділи і потіли,
Думали, гадали,
Надривалися, крихтіли,
Ум свій розкладали.—
Бо «вопрос» той дуже тяжкий,
Як его рішити?
Як білими ниточками
Постанову спити?..
В ту хвилину дверь отперлась—
Голова явився
І зигнувши спину тихо,
Низенько схилився
І тихенько каже слезно
«Виділу» «Просвіти:
— Нехай здохне сторожиха,
«Здохнуть її діти,
«Бо вона бридка, погана,
«Таки ж її діти..
«А я, бачте, якій славний—
Голова «Просвіти»...
За буфетом сяде мама
І дочка гарненька.
Дочка чай подасть, канфети,
А сосиски—ненька..
Що ж нам довго балакати,—
Треба, робить «діло», —
Нехай здохне сторожиха..
Я—кажу «виділу»!..

Слава, слава голові,
Слава матері-вдові,
Що содержують буфет—
Бутер-броди й фунт канфет..
Голова той як отець
Всіх він забавляє..
І стриже всіх як овець—
Гроші заробляє..
Ось для чого голова
Зробив «клуб» і танці:—
Щоб в «Просвіти» ковбасу
Іли українці..

ПІСНЯ «ПРОСВІТИ».

Гоп, гоп, гоп гопака,
Я «Просвіта» така—
Я умію танцювати—
Тому вчила мене мати..
Гоп чук-чук, гопака,
Бо я з роду така!..
«Голова» моя хитренька—
Як Одеса—моя ненька..
І я буду танцювати
І співати і брехати..
Гей чук, чук тронака,
Я вродилася така:
Я «Одеськая Просвіта»—
Не боюсь я світа..
Якій «світ»? яка культура?—
Чи хіба ж «Просвіта» дура—
Щоб освіту дати народу?
Геть до біса таку «моду»!..
Ой гоп, гоп, гопака
Я «Просвіта» така!..
Буду собі я співати,
Добре їсти, танцювати—
А що тее мені мило—
Яке ж кому в тому діло?
Я Одеськая «Просвіта»
І не треба мені світа!..
Ой гоп, гоп, гопака
Бо я з роду така..
Якись дурні там сміються,
Що я веселюся..
А мені начхать!—
Нікого я там небоюся!

З таким «умним головою»
І таким «виділом»,
Я просвітю всіх таньцями,
Як научним ділом...
Ой гоп, гоп, гонака
Я вродилася така...
Я гарцюю, веселюся
І ні кого не боюся,—
Я танцюю передком—
Перед нашим козаком—
Перед ловким головою
Що цілується зі мною...
Ой гой, гой гонака—
Я «Просвіта» така!...
Мені кажуть, що нехочу
Я думать і вчиться,
А я кажу їм: «панове —
Ідіть, видчипіться!...
Не чинайте молодую
Одеську «Просвіту».
Бо голова наш не любить
Давать людям світу»...
Ой гоп, гоп гонака
Я «Просвіта» така...
Я нехочу ні науки,
Я не хочу вчиться,
Я не хочу мати муки...
Ідіть, видчипіться...
Я танцюю по суботам,
А тиждень сміюся,
Я працею одну хвилю—
А рік веселюся...
Ой гоп, чук, гонака,
Я «Просвіта» така!..

Сторож «Просвіти»

Тяжко важко мені жити,
На цім білім світі...
Там з голоду плачуть діти,
А я ось в «Просвіті» —
Просвіщаюсь і дивлюся,
Як танцюють люди
І я бачу, що ніколи
Тут світа небуде...
Я працею, жинка робить,
Сили надриваєм,—

Робим тяжко, аж пот льється...
А хліба не маєм...
Виділовий член-приказчик
Корчить з себе «пана»
І як злодій мене лає,
Як того чурбана...
Голова, дочка і мати—
Всім мусю робити,
А вони за працю гроши
Нехотять платити...
Мати каже: «українців
«Я не люблю дуже,
«Я ненавижду вас «хлопів» —
«І мені байдуже,—
«Чи що вийде із «Просвіти» —
«Я того незнаю,
«Я взяла бубет у сина,
«Бо баріш я маю»...
Ось яка «Просвіта» темна,
Ось які тут люди..
Тепер гонять народ бідний,
А шож далі буде?

Е в «Просвіті» Сик-чик-ревич—
Дуже світлий чоловік...
Він сердешний «українець»
Живе «правдою» свій вік:
Як на дворі холодно
(Так вродила его ненька)
Він викидує тихенько
Бідних сирот за вікно..
Він добродій, а не злодій..
Він не бреше, не краде,
І такий, що пальця вь зуби
Він нікому не кладе...
Сик-чик-ревич той «сердешний»
«Сирот охраняє»
І як треба їх навчити —
На двір вигоняє...
В тім острозі, где панує
Славний наш учитель,—
Служить «дядько»—злодій дикий
Для сирот—мучитель...
Він б'є сирот нагайкою,
Дере за чуприну...
І ногами й кулаками

Б'є малу дитину...
 Дуже довго всі терпіли
 Дядьковськи побої,
 А потім постановили
 Самі між собою—
 Просить «батька-директора»
 Щоб він їх захитав...
 Сик-чик-ревич їх вислухав,
 Шклинку чаю випив
 І як гукне: «геть від мене!
 «Щоб я вас небачив!...
 «Дядько» мабуть дуже мало
 «Всіх вас натокачав...
 «Ви розбили ему вікна,
 «Голову розбили,
 «Ви злодії, а не діти—
 «Мало вас ще били...
 «Геть із дому,— куди хоче
 «Туди і мандруйте
 «І сюди мені ніколи
 «Ні хто не приходьте...
 «Я не хочу вас тут бачити,
 «Геть собі до біса!...
 «Ідіть собі на вулицю,
 «Ідіть хоть до ліса...
 «Там подохнете з голоду...
 «Яке мені діло?
 «Я бороню свою службу—
 «Свою душу й тіло...
 «Мені мій покій дороже
 «Чим ви, гайдамаки,—
 «Я не можу вас слухати,
 «Бачить ваші драки...
 «Ви не слухайте, як кажуть
 «Що я вмію вчити,—
 «Я вас тільки ненавидю,
 «Я вас буду бити...
 «Так ідіть же краще собі,
 «Щоб я вас небачив,
 «Щоб, як «дядько», добре чуба
 «Я вам не товкмачив...
 «Мені дорого це місто...
 «Вам буде невгода...
 «Я єсть щирий українець—
 «Живу для народа...
 «А ви всі тут хочь загиньте—
 «Я вас не жалію,—
 «Я жалію себе більше...

«Говорити вмію,
 «Що я «Щирий українець»
 «Діяч ліберальний»,
 «Хочь з сиротами—я «педагог»,
 «Як Хома—квартильний...
 «Ви хочете пожалиця
 «Голові на мене:
 «Він жалобу вашу зараз
 «До мене поверне...
 «Я жалобу ту розірву
 «І вас небоюся,
 «А над вашим «адвокатом»
 «Я сам посміюся...
 «Знаю добре того «друга
 «Дітей бідних», знаю,
 «Що він дурень божевільний,
 «Я на него чхаю...
 «Мене всі в Одесі знають—
 «Добре поважають,
 «А вашого «друга» просто
 «З хати вигоняють...
 «Я ненавидю всіх людей
 «І всіх сирот тоже,—
 «А того ніхто не знає
 «І пизнать не може,—
 «Бо я ловко розмовляю
 «Кажусь «лібералом»...
 «Я в пріюті забавляюсь,
 «Але й хлібним ділом...
 «Бо я маю право дуже
 «Врати за вас гроші...
 «Ідіть собі поздыхайте,—
 «Хай з'їдять вас воши!...
 «Я—ідейний «ліберал»
 «Хочь зовуть мене капрал,
 «Я—ідейний «педагог»,
 «Хочь і кажуть: «демагог
 «Сик-чик-ревич безсердешний...
 «Ему треба в ад кромешний...»
 «А так кажуть дураки
 «Божевільни, чудаки...
 «От так мої небораки,
 «Знаю добре я, де раки
 «Ховаються під водою
 «І не літом, а зимою...
 «Ідіть собі геть до біса—
 «На вулицю, хоть до ліса...
 «А як зробитеся злодії—

«Буде вам за ті події!»
 Ось такий-то «педагог»
 Із тюрми-пріюта...
 Він для бідних сирот мабуть
 Гирше, як отрута:
 Він кричить, лякає, гонить...
 За що-ж бере гроші?
 Не вже ж за те, що так ловко
 Він в «Просвіті» бреше?
 Знає він «всю Україну»,
 Галичину знає... все!
 І під «правдою» гарненько
 Брехню ловко він несе...
 Ку-ку-ре-ку, куд-ку-дак!
 Каже він всю правду так.
 Слава, слава і ему—
 Его «сердцю і уму»!...

Чулуха—добродій тихий—
 Нікому неробить лиха,
 Тільки хоче всім «добра»...
 Зголосить ему «ура»!..
 Україну добре знає
 І таку він думку має:
 Просвітить всіх «буржуа»,
 Показать свого ума—
 Всім, хто прийде до «Просвіти»...
 Кажить слова ему діти...
 Слава, слава добродію—
 Чулуха—наш надія!
 Він великий антрополог,
 Дуже вчений наш філолог,
 Дуже ловкий адвокат—
 І для всіх він «щирий брат»...
 Але й більше себе любить,
 І тим самим себе губить,
 Бо сміється над людьми,
 Як над маліми дітьми...
 Як говорить—сердце бьється,
 Слезі льються із очей,
 А в душі він сам сміється
 З своїх брехливих річей...
 Він докладував зібранню
 Про «Радецького злодія»
 І являв в очах громади
 Свої «честні» події...
 Він читав листи і вірши,

Але й клав все вверх ногами...
 А за це того Шулуху
 Якими ж назвете словами?
 Він змалював Радецького
 Яким сь злим «шайтаном»...
 Ось бачете, як Чулуха
 Працює обманом?...
 І він зветься «человікомъ»,
 Зветься він судьею?...
 Ні, за подле те злочинство
 Він рівний злодію..
 Але й він те добре знає
 Де зимують раки
 І громаді замість правди
 Він підносить враки..
 А толпа всім повірить,
 Як хто ловко бреше,—
 Бо її брехня по сердцю
 Дуже мило чеше...
 Ні добродій, пан Чулуха,
 Хочь ви й «побідили»,
 Але й собі самі лихо
 Брехнею зробили..
 Бо за правду всякій встане
 В кого совість в сердці...
 І скрізь боряться за правду
 Честні Українці...
 Я ж з погородою приймаю
Покляття «Просвіти»—
 Де нічого для **народа**
 Не хотять робити...
 Я з погородою і вийшов
 З того товариства,
 Де брехня панує твердо—
 Правди-ж нема міста...
 Там Чулненко, Сик-чик-ревич,
 Чулуха... то ж люде!..
 А з **такими** «діячами»...
 Тільки кривда й буде...
 Геть з такого товариства,
 Де бояться світа,
 Де свобода, щире слово
 І совість—все вбито!..

 А ось ще стоїть добродій
 Українець, а не злодій!
 Він що дня сидить у склені,
 Лічить, гроші кладе в скриню..

От таких в Одесі люблять —
 В цій буржуйній Україні...
 Оцей «світлий» українець
 Нос собі довбає
 І сторожа у «Просвіті»
 Як хлопа штовхає...
 Він кричить на сторожиху,
 Каже їм «болвана»...
 Що ж, *ні коли в світі з хама*
Не буває пана...
 Він радіє що піднявся
 На конійку вище
 І думає, що тепер вже
 Всі для него нищі...
 Він «голову» дуже любить
 І «голову» слуха,—
 Як «голова» ему бреше—
 Він розвісить вуха
 І дивиться ему в очі,
 Рота розовляє
 І «голову» за ту брехню
 Скріз він прославляє...
 Бо вони—одна порода:—
 Їм не треба «правди»
 І живуть вони в «Просвіті»
 Для одної кривди...
 Що їм те, що на Україні
 Тьма, тяжка не воли?—
 Що їм те, що бідний парід
 Давить тяжка доля,—
 Вони «свій барин» шукають
 І бідного давають
 І того, хто хоче правди—
 Як злодія травлять...
 Той покірний раб «голови»—
 Сторожа кепкує,
 А безчестному злодію
 Він руки цілує...
 От таким то, бачте, «типам»
 Досталась «Просвіта»...
 А з такого «товариства»
 Вийде мало свита...

Е в «Просвіті» дуже славний
 Щирий громадянин,
 „Симпатичний, просвіщенний
 Душевний славянин»...

І в душі его знайшлося
 Містечко для правди:—
 Він не міг стерпіти мовчки
 Злочинства і кривди...
 Зовуть того чоловіка—
 «Комар искусливий»...
 І за те ему подяка,
 Що він є правдивий...
 Але й так стоять за правду,
 Як він став в «Просвіті»—
 Значить дати злодіям право
 Неправду робити...
 Як побачив він насильство
 Без суда в громаді—
 Він піднявся тихесенько
 Тай каже: «добродії,
 Хоць Радецький нас образив,
 Хоць він і преступник—
 Треба ж дати і ему слово,—
 Я его заступник»...
 І сів той «Комар» на ступі,
 Сів і зажурився,
 Що за того Радецького
 Так «храбро» вступився...
 Ой Комаре мій, Комаре,
 Храбрій мій добродій,
 Чи хибаж так хто боронить
 Правду і свободу?
 Чи хибаж за правду-матку
 Такі слова кажуть?
 Чи хибаж неправду маслом
 Храбрі люде мажуть?
 Як хто хоче правди щиро,
 То говорить твердо
 І голову держить в гору,
 І стоїть отверто,—
 Стоїть гордо пред толпою
 Хоть громада—сила,
 Але й бачте за свободу
 Не страшна й могила...
 Той, хто любить правду серцем—
 Ляже в домовину,
 А не зігне пред насильством
 Для неправди спину...
 Ой Комаре мій тихенький,—
 З такою «борьбою»
 Яку ви вели в «Просвіті»
 Тоді пред толпою,—

Ми «далеко» підем шляхом
 За благо й свободу
 І «отвагу» горожаньства
 Покажем народу.
 Як ви чули своїм серцем,
 Що робиться лихо,
 То було б вам встать горою
 І не казати тихо —
 А на всю «Просвіту» гукнуть,
 Щоб совість проснулася
 Щоб на себе трохи блище
 Толпа оглянулася,—
 Щоб вона вас послухала,
 (А вона б мовчала)
 Як би ви їй прямо-твердо
 Всю правду казали...
 А то ви, як та дитина—
 «Не втік, не сховався»...
 І з видкіль Комар той «храбрый»
 На Україні взявся?..
 Слава, слава Комару —
 Українцю-нотару,
 Слава, слава добродію—
 Той Комар—наша надія!..
 Слава всім членам «Просвіти»,
 Слава пісням, слава танцям,
 Всім буржуям, всім діячам—
 Танцюристим Українцям...
 Ви танцюєте гарненько—
 Народ голодає...
 Ви смієтесь в тій «Просвіті»,—
 Вин світа не має..
 Гей Одеская «Просвіта»!
 Буржуазний дух ти маєш,
 Ти боїшся правди-світа
 Бо в болоті шкандибаєш...
 Сором слухать і дивиться
 Що робить «Просвіта»:
 Ість, танцює і гарцює
 І не хоче світа...
 Тьма кругом... Не видно світа...
 Скрізь користь і злоба...
 Скрізь, як в пеклі між чертями
 Ість людей хвороба...
 Скрізь брат брата обіжає,
 Дере з него шкуру,
 «Чоловіка» знати не хоче...
 Скрізь «вовчю натуру»

Люди стали, прославляти,—
 Над добром сміються,—
 Як собаки над кісткою—
 Гризуться і б'ються..
 Що з того, що там танцюють,
 Коли нема світа?..
 Так кажуть, я вас питаю,
 На що ж та «**Просвіта?**»
 Танцювали колись дуже,
 І горилку пили,
 І свою козацьку волю
 Козаки пропили...
 А тепер, як треба вчитися,
 Треба багато знати,—
 Ви збираєтесь в «Просвіту» —
 Брехать... танцювати!..
 Ні, добродію, як темно,
 То й шукайте світа
 І для того появилася
 В Одесі «Просвіта»...
 Тяжко важко мені слухать,
 Як сміються люди,
 Що в «Просвіті» будуть танці,
 А світа—небуде..
 Тяжко мені бачить кривду,
 Хоть я й небоюся..
 Мені хочеться заплакати,
 А я ось сміюся..
 Я ненавидю неправду
 І дух рабства в світі
 І теж саме бачу добре
 В Одескій «Просвіті»...
 Ось послухайте панове,
 Що ви наробили:—
 Ви в «Просвіті» неправдою
 Свободу забили..
 Ви піднялись против права,
 Затюкали слово,
 Не хотіли знати істину,—
 Бачте яка мова!..
 Ви зрадили «чоловіка»
 Котрий хотів правди,
 Що не міг бачить в «Просвіті»
 Користі і кривди..
 Ви вигнали із «Просвіти»
 Правду і свободу..
 А хіба ж така «Просвіта»
 Дасть світа народу?

Ні, доброді, ви самі
 Загрузли в болоті..
 І ні чого не даєте
 Тій бідній голоті,
 Що надіялась в Одесі
 На вашу «Проовіту»
 І співала з поначалу
 Вам всім «многі літа»..
 Там, де щирий громадянин
 Не має свободи—
 Щоб казати отверто правду --
 Що ж дадуть народу?..
 От такі буржі темні
 В «Просвіті» працюють:
 Хитро брешуть, душують правду,
 Сміються... гарцюють..
 Геть з такого товариства,
 Геть з такого «братства»,
 Где нема свободи слова,
 Де кайдани рабства!..
 Де живуть користолюбці
 На спині народу,—
 Де для того, щоб брехати
 Дається свобода..
 В таким «світлім» «товаристві»,
 Де немає світа—
 Кожний, хто захоче правди —
 Дуже буде битий..

Тріо Виділа „Просвіти“

Чулуха, Син-чин-ревич і Чулпенно спі-
 вують на загальних зборах товариства
 «Просвіти» 19 ноября 1906 року в
 10 год. вечера:

«Ось послушайте, панове,
 Що ми вам тут збрешем,
 Яку «правду» чисто, ловко
 Вам сьогодні вчешем.
 Ми думаем, що Радецькій
 Чоловік не зловбий,
 А вам кажем (то нам треба!)
 «Просвіті, незгодний..
 Хоць всі знають, що він робить
 Добре для всіх націй,
 А нам треба зробити его

«Шовиністом» -- братці..
 Ми думаем, що він каже
 Тільки щирю правду,
 А вам кажем (то нам треба!)
 Що він робить кривду..
 Нам потрібно, щоб в «Просвіті»,
 Где я став артистом—
 Каже хитрий пан Чулуха,—
 Він був «шовиністом»..
 Ми болотом закидаем
 Радецького дуже
 І борються він за правду
 Ніколи не зможе..
 Ой гоп, гоп, гопака,
 Наша праця така:
 Добре брешем передком,
 Хитро брешем і задком..
 Ось якій у нас «виділ»,
 Має много світлых сил!..
 (Виділ вийшов у кімнату
 Зробив постанову
 І до своїх вірних хлопів
 Появився знову)..
 «Ось, панове, як ми тутки
 Зараз записали:
 «Хоць «Виділ» робив нам шутки,
 Але й ми казали,
 Що він робить для «Просвіти»
 Дуже добре «діло»—
 Не дає людям освіти
 І не робить вміло..
 А Радецькій -- божевильний,
 Нам мишає жити..
 Він шукає правди, світа—
 Его треба вбити..
 Але й так, як у «Просвіті»
 Вбити не маєм права,
 То назвем: «він—анафема»..
 Така наша справа..
 Ось яку ми постанову
 Маєм вам казати,
 А вам треба оцю справу
 Тільки підписати»..
 «Геть Радецького з «Просвіти»!..
 Громад кричала..
 Пан Радецькій гордо вийшов..
 Раби—замовчали..
 Підписали протокола,

Пішли до буфета,
Там поїли бутерброди,
Поїли канфети,
Напилися чаю добре,
В носі подовбали...
Вийшли в залу, почухались,
Пісні заспівали
І раділи, що «голова»
Остався без носа...
Ось як «Просвіта» рішила
«Отвіт без вопроса»...

Народний учитель «Трохим Бреху-
нець» зігнувши спину, бігає від Сик-
чик-ревича до Чулупенка и назад і
тихенько тихенько каже:
і назад і тихенько каже:
«Я кажу вам, що Радецькій —
Человік ужасний!...
Він всіх дуже обіжає, —
Мучить всіх напрасно...
Я ж состою «филантропом»
В двадцати громадах
І скрізь вмію потрафляти —
Всякому, як треба...
Нехай мене тут поставлять
«Членом Виділовим»...
Я калоши вмію ловко
Подавать головам...
Вмію лазить заднім ходом
Побре до начальства.
Спину гнуть, брехать гарненько...
Я люблю нахальство...
Я доносів не роблю...
Я не пресмыкаюсь...
Я так просто, по привычки
Тропечки — схиляюсь...
Я таких, що люблять правду —
Дуже ненавижу...
А хто ловко бреше, чисто —
Тіх я не обіжу...
Бо с такими тільки й можна
Жити тут в Одесі
І такі про нас напишуть
Брехню в нашій пресі...
Я сьогодні либерал —
Демократ і радикал...
Завтра ж ярий бюрократ
І во всем аристократ...

Коли нужно быть фискалом —
Зараз я готов к услугам...
Я есть раб — хамелеон —
Мене цінять по заслугам...
Хочь зовуть мене «пройдоха»,
Ну, а то мені не плохо...
А я, звісно, не дурак,
Все умію зробити так,
Що за «ум» мій и за грош —
Я зробився всім «хорош»...
Зробить мене «Виділовем»,
Я вийду з проєктом новим —
Як найлучше тут брехать,
Гнути спину, тапцювать...
Я учитель есть практичний
І до брехні вже привычний,
Мене знає вся Одеса —
«Филантропи» і вся пресса...
Ви простить, що я не вмію
Добре говорити, —
Я навчусь по українськи,
Як вийду в «Просвіту»
І тут стану «виділовим»
Брехуном «Просвіти»...
Буду ловко всім брехати,
Всіх буду любити...
Зробить мене «виділовим»,
Мої доброді, —
Я брехнею буду крити
Всі ваші події...
Мене знає вся Одеса,
Филантропи і вся пресса»...

Пісня „Проклятого Українця“

Вітер віє долиною
Туман разгоняє...
Козак ходить над річкою
І пісню співає:
«Ой ти річка текучая»,
Водиця святая, —
Ой ти річка могучая
Із гори взятая —
Скажи мені моя річка
Чи є правда в людях? —
Хочь маленьке, невеличке

Чи є серце в грудях
 У тих людей, що сміються
 Над святою любов'ю—
 Як із очей слези льються
 Душа стогне кров'ю?
 Ой ти річка живучая,
 Скажи мені правду:
 За що люди поважають
 Хожаків і кривду?
 За що вішають правдивих—
 Б'ють, ріжуть, стріляють?..
 А ще й кажуть, що на світі
 Всі правди шукають!..
 Скажи мені моя річка
 За що люди лаяють
 Всіх свободних, справедливих,
 А злих—поважають?
 Скажи мені моя річка,
 Що було й що буде?
 Чи коли година прийде
 Щоб не гризлись люде?
 Люде кажуть, що простота—
 Єсть велике благо..
 А за правду злі люди
 Не люблять ні кого..
 Люди кажуть, що добро
 Прийшло мабуть з неба,
 А як прийде який добрий
 Кажуть: «геть, нетреба!»
 Скажи мені моя річко
 Що жде Україну,
 Чи діждусь її свободи,
 Чи так і загину
 Непобачивши на волі
 Рідну річ і слово,
 Чи не вже ж так і загложне
 Наша рідна мова?
 Скажи мені моя річко
 Чи прийде свобода?
 Чи настане хоч хвилинка
 Щаст'я для народу?
 І та річка відповіла:
 «Ти бажаєш світа?..
 За все те, що ти питаєш —
 Тебе будуть бити»...

«Проклятий Українець» сидить на березну
 Чорного моря і співає значалу по
 Російски, а після по Українски.

Проходять дні, проходять годи.
 А правды нѣтъ, свободы нѣтъ..
 Врагами стали всѣ народы
 И гонятъ правды ясный свѣтъ...
 Вражда кипить въ сердцахъ на-
 родовъ
 Одинъ другого—люди жрутъ,—
 Живутъ потомки сумасбродовъ —
 Борцы за правду—въ тюрьмахъ
 мрутъ...

Кругомъ ликують негодяи,—
 Идутъ съ поднятой головою
 И топчуть чистыя идеи
 Въ болото грязною ногой...
 Какъ домъ безумныхъ жизнь
 стала—
 Добро, любовь—все звукъ пустой,
 Того что было ужъ не стало—,
 Не стало простоты святой..
 Кругомъ царить злой эгоизмъ,
 Всѣ поклоняются деньгамъ
 И всѣхъ заѣлъ меркантилизмъ,—
 Умами управляетъ.. хамъ!..
 Кругомъ разбой, кровь, насилье,
 Грызутся всѣ, подобно псамъ,
 Кругомъ развратъ и дикое «ве-
 селье»

Всѣ шлють проклятьє небесамъ
 За то, что небо призываетъ —
 Чтєбъ сталъ великимъ—человѣкъ
 И все святое убиваютъ..
 Вотъ что творить двадцатый
 вѣкъ!..

О, волны бурныя морскія!
 Возстаньте силою своею,
 Разбейте страсти вы людскія
 Снесите въпропастъ всѣхъ людей
 За то, что небо презирають,
 За то, что правду убиваютъ,
 За то, что рабство создаютъ
 И строятъ тюрьмы, цѣць кують!..
 О волны грозныя! Залѣйте
 Порочный адъ людскихъ стра-
 стей,

Бачу, що ти вся змарніла,
Терпиш тяжкі болі,
Що сиділа двісті років
В кайданах, в неволі...
Тяжко важко мені бачить
Твої муки, ненюко,
Болить мое серце дуже—
За тебе, серденько...
Бо я бачу, що за тебе
Нікому вступиться,
Над тобою вороженьки
Кенкують, сміються...
Тебе хають всі хто хоче..
Твоїх рідні діти
Скрізь танцюють і гарцюють,
Нехотять робити...
Не хотять вчитися, думать—
Хотять танцювати...
Яка ж з того користь буде
Тобі, рідна мати?
Ось дивися Укріно:
Людам треба світа,
А того світа народу
Не дає й «Просвіта»...
Твій народ сидить голодний,
Темний у неволі,
Всяку хвилю надіється,
Жде він кращій долі...
А «шани» собі гарцюють,
Як ті козлята
І в тих танцях забувають
Бідний народ, брата...
Моя рідно Україно,
Хто ж тобі допоможе?
Хто захитить рідну матір
Святий милий Боже?
Хто підніме Україну,
Хто народ підніме?
Хто освітить тьму страшну,
Хто матір обніме?
Тяжко, важко, болить серце,
Бідний народ плаче...
А Одеська «Просвіта»—
Сміється і скаче»..
Тихо стало... Море спало...
Зоря занялася...
Сонце вийшло із за моря,
В гору піднялося—

Освітлює Україну
Чистими лучами
І вглянула рідна мати
Ясними очами,—
Сердце радістю забилося
І надія появилася,—
Дух піднявся у людей:—
Вони стали працювати
На користь рідної мати
І навчать тому дітей,
Щоб робили для України
Своєю милої родини..
І народ бідний любив,
Щоб добро ему робили,
Бо він робить цілий вік..
Робить тяжко, голодає,
Щасття долі він не знає..
А він тож «человік»!..
І під ясними лучами

Очей світлих України—
Піднялася сила в людях—
У старого, у дитини..
Стали вірити в свої сии
Всі, хто вийшов із народа..
Мертвеці лягли в могили..
До людей прийшла свобода...

«Проклятий Українець» співає:

Мій милий край!
Проснись, вставай,—
Иди в боротьбу за світ, культуру
і свободу...

І буде рай
Наш рідний край
Як ми дамо науку, світ і хліб
своєму народові!..

«Проклятий Українець».

С І Р О М А

ПІСНЯ «ПРОКЛЯТОГО УКРАЇНЦЯ».

Поле рівне, скрузь пісочек..
Тільки один там дубочек
Стоїть собі похилився,
Як бурлака зажурився..
Ой не гнися мій дубочку
Поки тебе не зрубають..
Не журися бурлаченько:—
Пани тебе доканають..
Як же дубу не гнутися,
Коли вітер повіває,
Як козаку не журиться
Коли серце замірає..

Пішов же він на край світа,
Та зіма на дворі..
У него старенька світа —
Біда ему горе..
Брати его цураються,
Кажуть: «він бурлака»..
Пани над ним кепкуються
Кажуть: „Розбіяка“..
Ходив чумак ціле літо
Шукать собі долі
Косив овес, косив жито..
А доля—в неволі..

Всі ці вірши знайшов на березку Чорного моря
Українець І. М. Р—вий.

73409

І. М. ПРИЩЕПОВА ОДЕСА

695214

50/2

0200

